

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

ZSIDÓ UILÁGHÍRADO

Olaszország

A zsidó fiatalok olaszországi uniósja (UGEI) által májusban végzett felmérés megerősítette a múlt év novemberében már érezhető aggodalmat. Megállapítható, hogy hat hónappal az első felmérés után a nyugtalánító irányzat tovább folytatódik. A 18–35 év közötti diákok és fiatal szakemberek 83 százaléka szerint növekszik az antiszemizmus, ami novemberhez képest egyszázalékos emelkedést mutat.

A felmérés igazolja az antiszemizmust elleni intézkedések elégtségtelenességet és a hatékonyabb szabályozás szükségességét. Az incidentekre adott válaszokat a megkérdezettek 33 százaléka elégtségen, 33 százalékuk gyengének tartja.

A kutatás foglalkozott azzal is, hogy a zsidó fiataloknak biztonságuk érdekében milyen arányban kellett megváltoztatni hagyományos szokásait, ami 60-ról 63 százalékre növekedett. minden második fiatal azt állította, hogy elszenvedője vagy tanúja volt antiszemita incidensnek. Különösen súlyos az egyetemeken kialakult helyzet. A zsidó hallgatók 71 százaléka nem érzi magát biztonságban, és 86 százalékuk fél véleményt nyilvánítani Izraelről.

Luca Spizzichino, az UGEI elnöke kijelentette, „nem szabad megengedni, hogy a gyűlölet és a diszkrimináció normává váljon”. „A biztonság és a véleményszabadság hitétől függetlenül minden állampolgár megillet.”

Az országban jelenleg 28-30 ezer hittestvérünk él.

Németország

85 ével a náci pogromok után a közelmúltban áadták az új potsdami zsinagógát. Az avatóünnepségen megjelent Frank Walter Steinmeier szövetségi elnök, Baerbock Annalena külügyminiszter, Dietmar Woidke brandenburgi tartományi miniszterelnök, a zsidó közösség számos tagja és sokan mások. Az új templom a város központjában, a második világháború alatt súlyosan megsérült korábbi zsinagóga közelében épült. A kétszáz hívő befogadására alkalmas, tiz méter magas imaterem tetején kialakított fényhálo egy sátorra emlékezett. A modern épületben oktató- és konferenciatermek is találhatók.

A hitközség 1991-ben alakult, és tagjainak többsége a posztszovjet térségből származik. A 64 éves, 1996 óta a városban élő Jevgenyij Kutikov hitközségi elnök szerint Potsdamban mintegy 550 zsidó él. A zsinagóga építéséről 2005-ben állapodott meg Brandenburg kormánya és a helyi hitközség. A munkálatok három évig tartottak. A tartomány átvállalta a 17,5 millió eurós építési költségeket, és az első évben a Központi Zsidó Jóléti Hivatal támogatja a templom működését.

Portugália

Aristides de Sousa Mendes (1885–1954) egykor diplomata emlékére a közelmúltban múzeum létesült szülőházból Cabanas de Viriato településen. A gyakran „a portugál Schindlernek” nevezett Sousa Mendes a második világháború kitörésekor Bordeaux-ban volt fő-

konzul. Kormánya utasítása ellenére mintegy 30 ezer üldözöttnek, közülük 10 ezer zsidónak adott portugál vízumot, ami lehetővé tette az USA-ba történő távozásukat.

Az avatóünnepségen megjelent Marcelo Rebelo de Sousa köztársági elnök, José Miguel Weinberg, a lisszaboni zsidó hitközség igazgatótanácsának tagja, diplomát, közéleti személyiségek és az egykori menekültek több leszármazottja.

A Salazar-kormányzat Sousa Mendest 1940-ben engedetlenség vádjával hazarendelte, állásából elbocsátották. Vagyónát elveszette, és nagy szegénységen halt meg. Hősiességet és példátlan bátorságát csak halála után ismerték el. 1966-ban a

Olaszország. Luca Spizzichino: A biztonság és a véleményszabadság hitétől függetlenül minden állampolgár megillet

Németország. Az új potsdami zsinagóga

Portugália. Hétköznapi történet. Sousa Mendesnek életében megannyi megalázatát kellett elviselnie, halála után ismerték el érdemeit

Örményország. A jereváni Mordechaj Navi-zsinagóga

Állami kitüntetésben részesült a Nagy Fuvaros utcai zsinagóga elnöke

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter az államalapítás napján kitüntetéseket adott át a Csekonics-palotában.

A kitüntetettek között volt a BZSH Kozma utcai temetőjének igazgatója, Streit Sándor is.

A Nagy Fuvaros utcai templomkörzet elnöke „a budapesti zsidó közösség érdekelben végzett közel négy évtizedes munkája, valamint Európa legnagyobb zsidó temetőjének vezetőjeként folytatott tevékenysége elismeréseként” a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetést vehette át.

„Mivel gyerekkorom óta egy zsinagógába jártunk, nagyon régóta ismerjük egymást Streit elnök úrral, aki az elmúlt negyven évben rengeteget tett a jótérvárosi zsidó élet hagyományainak megőrzéséért. Megértem a kitüntetése mindenüinknek örömöt és büszkeséget okoz. Mázál tov, elnök úr – mondta Mester Tamás, a Budapesti Zsidó Hitközség elnöke.

Gratulálunk Streit Sádornak az állami kitüntetéshez!

Magas állami kitüntetés a Szeretetkórház sebészénak, dr. Horváth Tamásnak

Az augusztus 20-i állami ünnep alkalmából Pintér Sándor belügyminisztertől vehette át a Magyar Érdemrend lovagkereszte polgári tagozata kitüntetést dr. Horváth Tamás, a Mazsihisz Szeretetkórházának konziliárius sebészvorsa, a Jávorszky Ödön Kórház Baleseti Sebészeti Osztályának osztályvezető főorvosa, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Mentő-szolgálatának korábbi főorvosa.

Dr. Horváth Tamás az elismerést a több évtizedes gyógyítómunkájá, önkéntes mentőorvosi szolgálata, a Máltai Mentőszolgálat hatékonyságát új mentési módszerek és eszközök bevezetésével segítő vezetői tevékenysége elismerésül kaptá.

Szeretettel gratulálunk a főorvos úrnak!

A német kekszgyártó óriás elnézést kért a zsidók holokaust alatti kizsákmányolása miatt

A Choco Leibniz német-lengyel sütigyártó cég nyilvánosan bocsánatot kért, amiért jelentős számú zsidót dolgoztatott kényszermunkásként a holokaust idején.

1940-től 1945-ig közel 800 kényszermunkást foglalkoztatott a cég. A közkedvelt keksz készítőiről ismert Bahlsen család sajnálatát fejezte ki, amiért korábban nem foglalkozott múltjának e sötét részével. „Családként soha nem kérdőjelezük meg, cégünk hogyan élte túl a második világháborút” – mondta.

A 19. század végén alapított vállalat jelenleg a világ több mint 80 országában értékesít termékeit. A második világháború idején zsidó kényszermunkásokat dolgoztatott. A Bahlsen család elismerte, hogy „őseink kihasználták a rendszert a náci korszakban”, és „megbocsáthatatlannak” nevezték a viselkedést.

A legtöbb kényszermunkás a cégnél a nácik által megszállt Lengyelországból és Ukrajnából származott. A munkások elsősorban nők voltak, akiket erőszakkal hurcoltak el otthonaikból, és marhavonattal szállították a Hannover melletti Bahlsen gyárba.

A leibnizi vajas süteményeiről ismert kekszgyártó 2000 és 2001 között mintegy 750.000 euróval járult hozzá a német cégek által a náciak dolgozó 20 millió kényszermunkás kártalanítására létrehozott alaphoz. (ynet)

80 ÉVE PRÓBÁLUNK HÁROM HÚRON LÉTEZNI

Emlékezés és gyász Győrben

A győr-szigeti temetőben több százán gyűlték össze a holokaust nyolcvanadik évfordulóján. A csendes és méltóságteljes környezetben, a mártírok emlékműve előtt könnyekkel telt meg a sírok körülött gyásztér. Másod- és harmadgenerációs túlélők leszármazottai érkeztek Izraelből és Brazíliától Ausztráliaig a zsidó diszspóra több országából, hogy közelben emlékezzenek.

A hitközség gyászünnepének elhangzott beszédei fájdalommal szóltak a múlt borzalmairól és a nagy reményű győri közösséggel megsemmisült jövőjéről. Az eseményen részt vevők – köztük túlélők leszármazottai, helyi vezetők, egyházi előlányok, közéleti prominensek a zsidó hitközség tagjai – felidézték a veszeséget, erősítették egymásban az emlékezést és a remény fontosságát. A gyászmákat Gara István kántor énekelte.

Az ünnepség során elhangzott szónoklatok mindegyike mélyen érintette a jelenlőket, felidézte a veszeséget, erősítették egymásban az emlékezést és a remény fontosságát. A gyászmákat Gara István kántor énekelte.

Villányi Tibor a Győri Zsidó Hitközség elnökeként hangsúlyozta: „Nyolcvan év nagyon hosszú idő, sok ember meg sem éri. Ennyi idő alatt a múlt többségükön megszépül, elfelejtik, vagy csak hallgatnak az újkorú történelem leggyalázatosabb időszakáról, az európai zsidóság végleges elpusztításának kísérletéről.” Az elnök kiemelte, hogy a helyi közösség számára a gyász és az emlékezés nemcsak kötelesség, hanem felelősség is. Emlékezettet a közel ezer gyermek elvesztésére, aik soha nem térhettek vissza. Elsőként az országban Győrben állítottak a mártírhalált halt gyerekek emlékére köztéri alkotást, a város zsidósága gránitoszlopot emelte a zsinagóga udvarán a gyermek neveivel.

Totha Péter Joel főrabbi

A Külügazdasági és Külgazdasági államtitkára, dr. Sztáray Péter Szíjjártó Péter miniszter nevében köszöntötte a jelenlőket, majd párhuzamot vont a holokaust és a modern kori antiszemizismus között, valamint hangsúlyozta Izrael támogatását és Magyarország elkötelezettségét az antiszemizismus elleni küzdelemben. „Az emlékezés segít abban, hogy szembenézzünk a történelem legsötétebb fejezeteivel, és megerősíti elkötelezettségünköt az emberi jogok, a tolerancia és a béké iránt.” Kiemelte, hogy hazánkban a rendőrség nem engedélyez terrorizmust támogató tüntetést.

„Megrendülve állok itt önök előtt, amikor lerójuk tiszteletünket a 80 éve elhangzott győri mártírjaink emléke előtt. Az akkori események egyre távolabbiak, de a hiány nem csillapodik, a fájdalom nem enyhül” – kezdté személyes hangú beszédét prof. dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke. Különösen megható volt, ahogy felidézte saját családjára tragédiáját és emlékezettet, hogy a holokaust nemcsak az áldozatok haláláról szól, hanem a megsemmisült jövőről is. Hangsúlyozta a zsidó közösségek újjáépítésének és megőrzésének fontosságát, valamint a közös múlt megismerését és tiszteletben tartását.

A győriek nevében prof. dr. Dézsi

Csaba András polgármester a megemlékezés fontosságát húulta alá, majd felhívta a figyelmet arra, hogy „a holokaust nem zsidó belügy, hanem mindenünk közös történelmi és erkölcsi ügye”. Részletesen felidézte a városból elhangzott és megsemmisített zsidó közösség történetét. „Hogyan törtéhetett meg minden? Ez az első kérdés, amit az emberről feltesz a holokausttal kapcsolatban. Nyolcvan éve keressük a választ a történelem, a társadalomi és politikai folyamatok, az egyéni és kollektív döntések bonyolult szövényében” – mondta.

A Győri Zsidó Hitközség főrabbi, Totha Péter Joel tábori főrabbi arról beszélt, hogy a soá borzalmait nem lehet sem megbocsátani, sem jóvátenni, sem elfelejteni. Felidézte a zsidó közösség szenvedéseit és veszteségeit, emlékeztetve, hogy a holokaust emléke örökké velünk marad mint figyelmezetés: ennek soha többé nem szabad megismétlődni! Megidézte a nagy zsidó hegedűművész, Itzhak Perlmann, „aki egyszer a Broadway zsúfolásig megtestesített színháztermében lépett fel, amikor a hegedűjének egyik húrja váratlanul elpattant. mindenki arra számított, hogy az előadásnak itt vége lesz, vagy legalábbis szünet kell tartani, amíg új hangszer találnak a művész számára. De Itzhak Perlmann vett egy mély lélegzetet, majd újult összpontosítással a lehetetlen tette meg – a versenyű többi részét három húron játszotta le, hibátlanul. Amikor befejezte, a következőt mondta a közösségnak: Az életben néha muszáj azzal zenélni, ami megmaradt. Hát így vagyunk mi is, 80 éve próbálunk három húron létezni, próbálunk erőt meríteni, és próbálunk emlékezni mindarra, ami történt.”

Végezetül a jelenlők kavicsokat helyeztek el a mártírok emlékművénél, szimbolizálva az örök emlékezetet és a közös múlt tiszteletét.

A sófárt a gyászünneplélyen elején és végén is Villányi Benjámin fújta meg.

„Mer-e pörölni gáncsló a Mindenhatóval?” (Jób 40/1)

Történt, hogy amikor Izrael fiai olvasták Mózes könyvéből: „...megjelenik az Irgalmas Örökkévaló néven előttem, és iringalmat gyakorlok azon, akinek iringalmazok, és könyörületet gyakorlok azon, akin megkönyörülök” (II.M. 33/19), szárazság lett az országban! Szárazság, ami nem is volt Isten hét szűk esztendeje óta! Ment Isten elkeseredett népe Tachuma rabbihoz, faggatták: mit vett a keménynyakú nép Istene ellen, hogy így fellobbant haragja ellenük!

Tán most teljesedett be Mindenható és mindenhol jelen levő fenyegetése! Hiszen ez áll: „...fellobban az Örökkévaló haragja ellenetek, és elzárja az egét, hogy ne legyen eső, a föld nem hoz majd termést, és ti hamarosan kivesztek abból a jó országból, melyet az Örökkévaló nektek juttatott.” (V.M. 11/15) Mit követtünk el – kérdeztek –, ki a hibás a Féltékeny Isten csapásáért?

Rabbi Tachuma ott állt a szenvédő nép között, és imádkozott... Egyszerre jelentették neki: Mester! Bűn történt Izraelben. Láttunk egy embert, aki elvált feleségével társalgott! Elküldte feleségét, miután az hűtlenséget követett el ellene. Elbocsátotta a vétkes asszonyt, miután bemocsolta szent nászuk hajlékanak tiszta leplét. És mit láttak szemeink? Ott állt az ember, és pénzt adott az asszonynak, holott ezt a Törvény tiltja népünk között!

És ezután már hozta is a tömeg a törvényszegő férfit. Rabbi Tachuma megszakította imáját, és ránézett: Fiam! Mért tettek? Talán nem tudod, hogy nem állhatsz szóba hűtlennel? Netán elfelejtettek, ki voltak, kinek „elejébe egy asszony, párázna ruhájú és álnok szívű, zajongó és csapongó, kinek házában nem nyugosznak lábai!” (Péld. 7/10) Nem lett-e elegendő belőle, ki hűtlenséggel bizonította, hogy „nóstény vadszámár, szokva a pusztához, kívánságát ki gátolhatja meg?” (Jer. 2/24)

A férfi ott állt lesújtva... könnyező szemekkel mondta: Mester... tudom, nem volt szabad... Tudom, mit követett el ellenem. Miután elküldtem, a törvény szerint véglegesen vált el tőlem, és nincs jog a tőlem mit sem kérni. Ha meg is bánta hűtlenséget, nem is szabad rám sem vetnie szemét. Ó, mennyit is szenvedtem miatta, hiszen szerettem őt őszinte szeretettel... Elváltam tőle, és látni sem akartam a bűnöst... De jöttek, és mondatták, majd hallottam, de láttam, hogy nyomorog, hogy éhezik! A szívem megindult rajta. Én csak az Irgalmas Isten nevében iringalmat gyakoroltam egykor asszonyom, és megkönyörültem volt asszonyom, a Könyörületes Istenünk nevében! Rabbi... én csak segítettem rajta, rajta... kihez már nem fűz semmi!

És rabbi Tachuma, Izrael vezére megsimogatta a férfi fejét. Majd azután irányzatos hangon, úgy, hogy megremegtek a fák körülötte, kiáltott a sötét mennybolt felé:

Hallottad ezt, Örökkévaló! Ez az ember, egy Izrael fiai közül, ez az ember megszánta házasságátörő asszonyát! Ez az ember, miután annyit szenvedett asszonya hűtlensége miatt, pénz adott, mert az asszonyt szenvendni láttá! Pedig annak az asszonynak nem volt mit várnia tőle! Hallottad ezt, Izrael Iste ne? És Te, Világ Ura, kiről az van, hogy könyörületes és iringalmás vagy, nem szánsz meg bennünket! Mi nem letünk hűtlenek Hozzád, Világ Bírája! Te, kinek mi vagyunk kedvelt fiai, Te nem könyörlsz meg rajtunk! És Te, ki láttod, hogy szenvedünk és éheünk miattad, Te, Atyánk, engednél elveszni minket, minket, kiket magadhoz fűztél örökre és elválaszthatatlanul? Tachuma rabbi az égre vetette szemeit, kezeit könyörgően a magasba emelte! Ám az ég sötét és néma maradt!

...és egyszer csak a sötét menyből meghasadt azon az estén, és édes zápor ömlött a tikkadt, szomjazó földre...

Szerdócz Ervin főrabbi

Szolnok: „Ez az emlékezés váljon az összefogás jelképévé az országban”

Bárcsak minden hazai településen olyan megbecsüléssel és szerettel emlékeznének hajdani zsidó polgáraikra és az ő megmaradt emlékeikre, ahogyan azt Szolnok városa tette abból az alkalomból, hogy 125 éves lett a helyi zsinagóga. Mélton és felemelő jubileumi ünnepségen jártunk.

Ebben a gyönyörű, immár 125 éves zsinagóágban nagy örööm felidézni, hogy ez a város mennyi minden köszönhet zsidó polgárainak, és mennyi minden kötődik ma is az egykor helyi zsidósághoz – mondta Szalay Ferenc polgármester abból az alkalomból, hogy 125 éves lett a Baumhorn Lipót által tervezett templom.

A kívül-belül fehérre meszelt, ma már galériaként működő zsinagóga igen impozáns épület, s habár meglehetősen nagy belső tere van, az ünnepség résztvevői számára majdnem hogyan kicsinek bizonyult. Ami nem baj, sőt, örülünk neki, hogy olyan sokan fontosnak tartották a részvételt, hogy nem is kevesen voltak olyanok, akiknek sajnos állniuk kellett. Ennek ellenére biztosak lehetünk benne, hogy ők sem bántak meg, a jubileumi műsor ugyanis méltó és felemelő volt, köszönhetően annak, hogy a szervezők kivételes művészízéssel állították össze a programot.

A rendezvényen Szalay Ferenc leköszönő polgármesteren kívül részt vett Győrfi Mihály megyálasztott polgármester (aki október elsején veszi át hivatalát); dr. Feldmájer Péter, a Mazsihisz Közép-magyarországi Területi Csoportjának elnöke; valamint dr. Horváth László, a helyi Damjanich János Múzeum igazgatója is.

A Mazsihisz elnöke

Fotó: Szalay Ferenc/Facebook

Szalay Ferenc megemlékezett dr. Heves Kornél főrabbirol, aki 48 évig volt a helyi zsidó közösség vezetője, s aki fontosnak tartotta a különböző felekezetek békés egymás mellett élését. „Ez Szolnokon megvalósult, és így igen prosperáló évtizedek köszöntötték a városra, ahol vallástól függetlenül mindenki a megyeszékhely gyarapodásáért dolgozott” – tette hozzá.

Bejegyzésében a magyar zsidóságot ért tragédiára is kitért, mint mondta: „A második világháború óriási csapást mért a zsidóságra Szolnokon is. A legutolsó istentisztelet hangjai már rég elcsüntek, napjainkban a mártírok emléke hatja át a város legszebb épületét.”

Velünk él a 125 esztendős közös múlt. 1899 óta sok minden látott ez az épület, a városban lakó minden polgár közös sikere mellett a közös könyveket is.”

A Mazsihisz elnöke az épület kapcsán azt mondta, hogy ezt a zsinagógát „büszke zsidók építették, aik szereték a várost, aik itt akartak élni és halni. Rájuk emlékezünk ma közösen, ezért köszönhetünk jár mindeneknek, aik lelkesebbel, elkötelezetten támogatják ezt a megemlékezést, mert azt szeretnénk, ha ez az emlékezés az összefogás jelképévé válna az ország minden településén. S ez messze több, mint a tisztelesség megadása a szolnoki zsidó műltnak.”

Dr. Grósz Andor beszédeben legszébb része ez volt:

„Isten legszebb és legújabb házát szentelték fel ebben a csodás városban – itt is kitárta kapuit Isten csodás háza, és itt is megnyíltak az ég kapui az imádkozó emberek alázatos könyögései előtt. A holokaust füstje elfojtotta a gyermek angyalhangú imáit, az aggastyánok bölcs tanításait.”

Hozzátette: „Fájdalommal tölt el, amit nyolcvan éve a zsidó közösség és Magyarország elveszett, ám örömmel tölt el, hogy annyi évtizednyi némaság után ma itt ismét héber szavak hangzottak el.”

Az ünnepségen szólt az egyebegyűltekhez dr. Róna Tamás főrabbi, s beszédeinek fontos eleme volt, hogy a születésnapja alkalmából köszöntötte Berman Dávidot, a Szolnoki Zsidó Hitközség elnökét, aki évtizedek óta fáradhatatlanul dolgozik a sajnos kis létszámú helyi közzösségről.

BENEDEK ISTVÁN GÁBOR Zernitz

A 11-es számot viselő barakk lakóin április közepén különös nyugtalanság vett erőt. Amikor elhangzott a parancs a kiürítésre, lényegében már nem lepődött meg senki. mindenki sietett, mintha túl akarna lenni valami kellemetlenségen. Pedig a lágernek ez a része biztonságot nyújtott, legalábbis nyugalmat.

És most mi jön? Vég nélküli appell, az esti számbavétel, az olvasás többszöri ellenőrzése, aztán a sorok újra rendezése, közben zűrzavar, majdnem fejtélezés az élelem kiosztásánál.

Az indulással már mindenki úrrá lett a félelem. A hír, hogy Németország belséjében, ahová állítólag viszik a deportáltakat, jobb lesz, nem hangzott túlságosan hihetőnek.

Végül mi történt? Az ébresztőre és a gyülekező appellek vaksótét és hideg éjszaka került sor. Az erdő felől nyirkos, undorító levegő borult az ácsorgó emberekre, pedig a szélben ott bujkált valamiféle bizonytalan tavaszi illat. Így a déltáji indulás már majdnem türelmetlenné lett; a barakkjuktól megfosztottak mintha örölköt volna a változásnak.

Most ötven ember került a szerelvénny egy-egy vagonjába. Amikor tavaly novemberben Ausztriából megérkeztek ide a magyar zsidók, egy-egy kocsiban borzasztó volt a zsúfoltság.

Mama most is hercegnő. Kohanita méltósággal vezényli kis családunkat. Édesanya szefárádi nagyasszony, alig néhány hete halt meg itt, Bergen-Belsenben az éhségtől, a gyógyszerrelküliségtől, a kimerültségtől. Apai nagyanyánk – aki valaha nyolc gyermeket szült – olyan itt, mint a medve: téli álmot alszik, azaz közömbös a történetekre, így védekezik. Apánk meg egyfolytában boldog: a hosszú magyarországi munkaszolgálat során meggyötört századát ide hozták, ahol véletlenül találkozott a családjával.

Szüleinak az appeleken két gyereküket védik: szorosan állunk egymás mellett. Tudják: egyetlen rossz lépés is elég a végleges elszabadáshoz.

Az időnek nincs se szerepe, se jelentősége az életünkben. Senki nem tud semmit. Az emberi mikro-érintkezésekben csak az irrationálitás maradt meg. Az úri udvariasság és az önmérsztő harag.

Néha angol vagy amerikai repülőgépek hangját hallani a magasból, ilyenkor az okosak, a kvázi hozzáértők lelkesen felélnélnek, aztán már csak a vonat zákatolását, a zökkenőket figyelhetik. A vagon két magasan fekvő ablakból önkéntes kíváncsiak néznek ki a tájra s adnak jelentést a látottakról, az állomásnevekre vadászva.

A mi vagonunkba többnyire falunkbeliek kerültek, de vannak itt szegediek, debreceniek, máshonnan valók. Az összekerülések többnyire a véletlenem múltak. Edzett deportáltak vagyunk, a hazai gettóktól idáig sok száz kilométernyi utat tettünk már meg, s tudjuk a legszükségesebbet: egymás kényszerű elviselését.

Egyszer csak erős és éles repülőgépzúgást hallani, közelít, fenyegető hangon, majd rögtön géppusztamadás éri a vagonokat. Robbanás vagy robbanások rázkodtatják meg a szerelvénnyt, amely megáll, inkább megtorpan.

Ekkor olyasmi történik, ami alig hihető. Német kísérő őrök járják végig a vágányt, és kinyitják a kocsik ajtaját. Csak a zár kallantyúját emelik fel, az ajtót belülről már mi toljuk felre a maga síjnén.

És amikor éppen feltárol előtünk a természet szabad látványa, ér utol bennünket a légitámadás második hulláma.

A golyók a vagonok belterét is elérlik. Átütik a tetőzetet, s ha

Benedek István Gábor

beleütköznek a kocsi vastartó vázába, onnan elkepesztő erővel pattanak le. Az első sebesült az édesapánk. Egyszer csak a fejéből vastag csíkban folyik a vér. Anyánk sikít, hisztériusan próbál intézkedni. Orvosért kiált, ami helyzetünkben minden vonatkozásban maga a képtelenség. De még fel sem ocsúdhattunk, amikor jön a támadás következő hulláma. Mi a vagon oldalsó falánál szorongunk, de egy kislány – talán tizenkét éves lehet – előttünk, a lábainknál talált helyet magának, éppen most hal meg. A jóról lövedék a nyakán érte, véres tüdeje habosan, utolsó lélegzetével szinte felbugyborékova, bensejéből föltörve már előtői kis mellkasát.

Megijedni sem tudok. mindenki kiabál, valaki teljesen félrehúzta már a vagon nyitott ajtaját, de nem lehet csak úgy egyszerűen, könnyen lelépni, mert a lépcső ijesztő magasságban van a vágántól. Anyánk már letornázta magát, orvost keres, amiről még nem tudja: hiábaival igyekezett, mert orvos a szerelvénnyen ugyan több is van, de gyógyszer, kötser nélkül tehetetlenek.

Fivérem kézen fog, és megkezdjük a vagon elhagyásának nehéz műveletét. A gépek pedig szüntelenül támadtak. Gyorsak, szörnyen, ijesztően zajosak. Mennek, fordulnak, újra jönnek és lőnek. Jönnek fölönk jobbról, balról, kereszben, szűnni nem akarón. Valaki később magyarázatot is ad: a német katonaság ugyanezzel a szerelvénnyel nehéz fegyvereket, vagyis ágyúkat, municiót szállít. Ezért kapnak hátról az amerikai-angol bombát és a záporosz lövedékeket.

A vágány mellett látjuk a fák ritkás sorát, majd a vizesárok és a betonutat. A széles betonút túloldalán azonban erdőség, védelmet, rejthelyet kínálva. Oda igyekeznek mindenki. Mi is. Egy újabb repülőrom azonban a betonúthoz nyom bennünket. Fivéremmel ott feksünk a hideg kövön, kiterítve, föntről biztosan így látszik. Kilenc légerődöt számunkra.

Nem tudjuk, sebesült apánk hogyan került az erdőbe, s anyánk miként talált rá. És elképzelni sem tudjuk, nagymamánkat ki segítette ide. A német katonák alakzatba szerveződve állnak, mert a repülőgépek időközben elvonultak.

Még egy óra, amíg a közeli településről, Zernitzből mentősztag, kárfelmerő csapat érkezik.

Aztán minket is visszaterelnek a vagonokba. A halottakat most viszik, a kislányt is a lábunk elől. Hogy enni mikor és milyen formában kaptunk, arra már nem emlékszem.

A vagonját ekkor először nem szárták ránk. Meg kellett értenem: minden viszonylagos. Az ember így tud már a legkisebb szabadságnak is örülni.

KÓBÁNYAI JÁNOS

Ki tudja, hol áll meg s kit hogyan talál meg?

Az ún. közel-keleti hírekre tapadva

Hallgatunk. Várunk. Remegünk. Lebénunk. S minden félórában rákattanunk a *Jerusalem Post* és a *Haaretz* szalagcímére és fölvezető fotóira.

Nem lehetünk más ezekben a napokban.

Ellankadt a figyelmed, a szolidaritásod? (<https://multesjovo.hu/en/vezet-cakk/kobanyai-janos-a-kozony-tragedia/>)

Tessék! Megkaptad. Zakatoljanak benned az általános iskola kötelező olvasmányából fölbucskázó, a mai helyzetet oly pontosan ábrázoló – ez a nagy költészeti sajátja – verssorok.

Repül a nehéz kő: ki tudja, hol áll meg?

Ki tudja, hol áll meg s kit hogyan talál meg?

Nincs az a drámaíró, aki a darabhoz szükséges feszültséget jobban tudná fokozni.

Milyen mértékben s meddig eszkalálódik, szélesedik tovább a szimhát tóra ünnepén kitört háború – közel egy év után?

Vagy:

Melyik időben, helyzetben élünk? A háborúban vagy a békés – a minden nap fenyegétes porciójához már hozzáédződtünk – rutinéban? E két (világ)állapot oly katasztrófáisan összecsúszott, sőt: homogenizálódott. Nemcsak a világ változott meg – a hőmérésklete is erre figyelmeztet –, hanem hőse, lakója: az ember is.

Ez az igazi tétele a jelenlegi európai és közel-keleti háborúnak, amely roppant harapófogóként szorít egyre fofotogatóbban, hogy végzetesen elpattintsa-nyísszantsa a második világháború-apokalipszis után velt kibontakozást, jobbulást. (A rövid korszakot, amely ellen folyamatosan

Hezbollah? Hogyan reagál a hanayatlás egyre élesebb jeleit mutató USA és Európa? Ezek a kérdések emésztetik, latoljatják, bőfögik a médiumok, amelyekre monotonon rákattintgatok – gondolom – milliónyi magammal.

Ugyanis.

Kóbányai János

lázadoztam, de ma nosztalgiaival nézek vissza rá – s nem azért, mert akkor voltam fiatal.)

Napjainkban a világ hatalmi talapzata rendült meg s alakul át nyugati orientációból keletivé. S ez a pólusváltás – ahogy már az ókorban is – oly végzetesen össze van kötve a zsidó nép sorsa-sorstalanságával.

Mit lép most Irán, a Hamász, a

Nem regionális konfliktusról van szó, hanem a zsidóság létéről, amelynek modern kori elfogadottsága nem sokat lépett előre ama 1917-es Balfour-nyilatkozat óta. De ez a mostani lét-megkérdezőjeződés jóval szélesebb és mélyebb, mert megetestül benne a Nyugat kihordta emberi (kulturális) értékek s lehetőségeik pusztulása is.

A világ vezető(nek hitt) hatalma egy bunkerben rejtőzködő tömeggyilkos szavát lesi, s tőle várja a katasztrófa elkerülését. S mert ez kéjen játszodzik vele, visszakézből a zsidóságot hibáztatja, az ő kezét engedné el, mert a most már első számú vezérré emelt Sátán kényeztetésében nem kíván részt venni.

1948-ban a két pólusra megosztott világ egymásnak feszülő viszonyai – nem könnyen – megengedték a holokaust túlélőinek az önálló állami létezést. Ez az erőgensúly a múlt század 90-es éveitől megszűnt, s ezért újra fölvetette Izrael létezésének visszavonását.

Mi lesz az eredménye? Ama ellenőrizhetetlenül repülő „nehéz kő” mennyire lesz „nehéz”, pontos, pusztító?

Ez izgat, ez bénít le minden más korábban született terv, elképzelés beteljesítésétől, rutinjától visszahökentve.

Noha.

Bármily lesz a kimenetele, nem enged fellélegezni. Visszatéríteni a (munkás, netán békés) hétköznapokhoz, amire feltettük a „mindennapi életünket”. S ezzel minden nap hatállyal zárójel mögé szorítva azt.

De legalább napnál világosabban derült (villám)fény arra, hogy a világ nem akarja, vagy „csak” mégsem bírja elviselni a zsidó létezést. (A mai Izrael nélkül a diaszpóra sem lehet az, ami – „A jövő évben Jeruzsálemben” – fenntartotta oly sokszor meg-megnyesett vegetációját.)

A hírekre kattintgatás nem visz seholára. Nem erről szól a tragédia (vagy komédia?), ez csak a „fecsegő felszíne”.

Viszont – legalább – ama „mély” ezúttal nem „hallgat”.

Akkor?

Egyedül a megdermesztő kérdőjel – egy egész zaklatott-zavaros korszak – marad számunkra.

Elhunyt dr. Moskovits Sándor, a békéscsabai hitközség elnöke

Békéscsabán született 1949. július 15-én, holokausztúlőző szülők gyermekeként. Hagyonkörző családban nőtt fel, ami egész életét meghatározta. Az érettségi, majd a kétéves katonai szolgálat után a Marx Károly Közgazdaság-tudományi Egyetemen folytatott tanulmányait. Békés megyei agrárgazdasági témaiban folytatott kutatásai befejezéseképpen egyetemi doktori fokozatot szerzett.

1975-ben házasodtak össze Zsuzsával, akitel nagy szeretetben töltötték együtt 49 évet. Két gyermeket és két unokájuk született, akitre nagyon büszke volt.

Teljes szakmai munkássága Békéscsabához kötődik, előbb a HAFE ellenőre, ezt követően a Gabona-forgalmi és Malomipari Vállalat vezető munkatársa, utóbb a Békács Károlyárt és Gépipari Vállalat igazgatója volt, végül a Békés Megyei Víz- és Csatornamű Vállalat gazdasági vezérigazgató-helyetteseként 2011-ben vonult nyugdíjba.

1991-től irányította – édesapját követve – a hitközséget. Lankadatlan kitartással tartotta össze a kis közösséget, fenntartotta a zsidó élet folytonosságát a városban. Fáradhatatlan és elkötelezettséggel rendkívüli eredményeket ért el. Vezetése alatt készült el 2004-ben az új ligeti templom, amely a legnagyobb új építésű zsinagóga Közép-Európában a holokaust óta. Szervezőmunkájának köszönhetően hosszú előkészítés eredményeként 2016-ban létrejött a zsinagógát és a temetőtőzvét, 90 méter hosszú holokaust-emlékfal, amelyen az országban egyedülálló módon feltüntetik minden 5000, a vármegyéből elhurcolt áldozat nevét. Ennek megvalósítására különös büszkeséggel tekintett vissza, nagy megnyugvást jelentett számára, hogy a mártírok neve immár bizonyosan fennmarad. Eredményekben gazdag szakmai és közleleti életművet az önkormányzat közgyűlése 2019-ben a Békéscsabai Életműdíj kitüntetéssel ismerte el. A rá jellemző szerényességgel erről mindig úgy nyilatkozott, hogy ez az egész hitközség érdeme, pedig minden, ami az elmúlt 33 évben felépült, az ő agilitása és elkötelezettsége nélküli ma nem létezne.

Közösségeben nagy szeretet és tisztelet övezte, minden a békét és az egyetértést kereste, de bátran kiált, ha úgy érezte, hogy azzal a zsidóság érdekeit szolgálja. Betegséget türelemmel és kitartással viselte.

Dr. Moskovits Sándort a Békéscsabai Zsidó Hitközség saját halottjaként a kile és a család körében helyezte végső nyugalomba a Csendes utcai temetőben. Temetésén tiszteletét tette Szarvas Péter jelenlegi és Vantara Gyula egykori polgármester, valamint dr. Grósz Andor Mazsihisz-elnök képviseletében dr. Róna Iván.

Fekete László főkantor gyászimája után a szertartást Markovics Zsolt főrabbi vezette, aki meghitt hangon emlékezett meg az elhunyt elnökről. Legyen áldott az emléke! Zichrono livráchá!

IZRAELI

SZÍNES

Tisá beáv a Templomhegyen

A Jordánival kötött megállapodással szembemeneve, mintegy 1500 zsidó imádkozott a jeruzsálemi Templomhegyen Itamár Bengvír belbizton-sági miniszter jelenlétében a videofelvételek tanúsága szerint.

Bengvír nemzetbiztonsági miniszter, a Zsidó Erő nevű jobboldali párt elnöke és Jichák Wasszerlauf, a párt minisztere zsidók százaival együtt a Templomhegyre vonult, és ott közösen imádkoztak a két szentély lerombolásáról megemlékező tisá beáv böjtnapon.

A Jordánival kötött egyezmény szerint a Templomhegyen, ahol a muzulmánok egyik legszentebb mecsete, az al-Aksa is található, csak muszlimok imádkozhatnak. Ennek betartása a rendőrség feladata. A rendőrséget is felelős miniszter, maga Bengvír többször kijelentette, hogy szerinte a zsidók imádkozhatnak a Templomhegyen, de ezt korábban Benjámin Netanjahu miniszterelnök visszautasította.

„A zsidók itt imádkoznak. Ahogy mondtam, az a politikánk, hogy megengedjük az imát” – közölte Bengvír a Templomhegyen.

A miniszterelnök hivatala szerint azonban a Templomheggel kapcsolatos politikai döntések közvetlenül a kormányhoz és vezetőjéhez tartoznak. „A Templomhegyen egyetlen miniszternek sincs magánpolitikája – sem a nemzetbiztonsági miniszternek, sem más miniszternek. Ez mindig is így volt minden izraeli kormányban. A kedd reggeli templomhegyi esemény kivételt képez. Izrael politikája, a status quo a Templomhegyen nem változott, ez így volt és így lesz” – közölte a kormányfő hivatala.

Elítélte és veszélyes provokációnak nevezte a zsidók templomhegyi látogatását Mahmúd Abbász palesztin elnök szóvívője.

A Jeruzsálem 1967-ben Jordánival elfoglalt óvárosában található hegyen állt a Biblia szerint Salamon Templa, amelyet az Újbabiloni Birodalom pusztított el, majd ott építették fel a Második Templomot, amelyet a Római Birodalom rombolt le i. sz. 70-ben, ami a zsidóság szétszórásának kezdetét jelentette. A Templomhegyen ma álló komplexum Mekka és Medina után a muzulmánok harmadik legszentebb helye, de az ellenőrzése fölött kitört konfliktusok már számos alkalommal véres összecsapásokhoz vezettek. (Shiri Zsuzsa/MTI)

Itamar Bengvír a Templomhegyen

Netanjahu: A zsidó nép nem megszálló a saját földjén

A zsidó nép nem megszálló a saját földjén – jelentette ki Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök válaszul a Nemzetközi Bíróság (ICJ) véleményére, miszerint Izrael telepes politikája és a természeti erőforrások felhasználása a megszállt palesztin területeken sérti a nemzetközi jogot.

„A zsidó nép nem megszálló a saját földjén – sem örök fővárosunkban, Jeruzsálemben, sem őseink földjén, Júdeában és Szamáriában” – hangsújtotta Netanjahu, Ciszjordánia bibliai neveit használva.

„Semmiilyen hazug hágai döntés nem fogja elfordítani ezt a történelmi igazságot, és ugyanúgy megkérdezhetetlen az izraeliek letelepedésének jogosserűsége szülőföldünk bármely területén” – tette hozzá, egyenlőséget téve az Izrael 1948-as tűzszeneti vonalaiból belüli és az 1967-ben Jordániatól elfoglalt Ciszjordánia között.

„A hágai bíróság döntése sokadik alkalommal bizonyítja, mennyire határozottan antiszemita és politikai szervezetről van szó. Nem fogadjuk el tőlük az erkölcsi prédikációt, eljött a kormányzás és a szuverenitás ideje” – szögezte le Itamar Bengvír, a jobboldali Zsidó Erő párt vezetője, a kormány belbiztonsági minisztere.

Becálel Szmotrics, a jobboldali telepesspárt, a Vallásos Cionisták elnöke Ciszjordánia annektálására is felszólított a hágai döntés nyomán: „Szuverenitást most!” – mondta.

Jiszráel Kac külügyminiszter „torznak, egyoldalúnak és alapvetően hibásnak” nevezte a hágai döntést. Hozzáttette, hogy figyelmen kívül hagyja „az Izrael földjén élő zsidó nép történelmi jogait és a helyi valóságot, az Izraelt sújtó biztonsági fenyegetéseket”.

Beni Ganc, a Nemzeti Tábor centrista párt elnöke is visszutasította a nemzetközi bíróság határozatát. „Újabb bizonyítéka a külső beavatkozásnak, amely nemcsak a regionális biztonság és stabilitás ellen hat, és figyelmen kívül hagyja az október 7-i mészárlást és a ciszjordániai terror, hanem egy újabb példája a politikai konfliktus jogi kérdésére változtatásának is” – vélekedett.

Avgidor Liberman, az ellenzéki jobboldali Izrael a Hazánk nevű párt elnöke antiszemita és képmutatónak nevezte a hágai bíróságot, Juli Edelstein, a parlament külügyi és biztonsági bizottságának elnöke pedig illuszókusnak és aljasnak minősítette a döntést, amely szerinte ösztönzi a terrorizmust. (Shiri Zsuzsa/MTI)

Járványos gyermekbénulás a Gázai övezetben

A járványos gyermekbénulást okozó poliovírust találtak a Gázai övezetben, az ott harcoló izraeli katonák beoltását elrendelték – közelte az izraeli egészségügyi miniszterium.

Az egészségügyi miniszterium által vizsgált mintákban a poliovírus 2-es törzsének bizonyítékát találták a Gázai övezet csatornáiban. Ezután arra utasították az izraeli hadsereget (IDF) tiszti főorvosát, hogy oltassa be az övezetben lévő összes jelenlegi és a későbbiekben belépő oltatlan harcosát járványos gyermekbénulás ellen, és a korábban már beoltottak számára is emlékeztető oltást javasolt.

A gázai szennyvízből vett minták eredményei megfelelnek az Egészségügyi Világszervezet egyiptomi eredményeinek. Az izraeli laboratóriumban tesztelt minták aggodalomra adnak okot, mert azt mutatják, hogy a vírus jelen van a térségben.

Izraelben a csatornákban rendszeresen végeznek gyermekbénulástesztet. Az egészségügyi miniszterium bejelentette, hogy „vizsgálja a szükséges lépéseket az izraeli megbelegedések megelőzése érdekében”.

A szakemberek azt javasolják, hogy a gázai katonák a lehető legyakrabban mossanak kezet szappannal és vízzel, tenyereket legalább 15 másodpercig dörzsölve. Az alkoholos gél nem pusztítja el a poliovírust. Azt is javasolták, hogy klórba mártott ronggyal távolítsák el a sarat vagy a szennyeződést cipőikról.

Az új védelmi intézkedések szerint ezután a Gázai övezetből Izrael területére történő belépésnél kezet kell mosni folyó vízzel és szappannal, egyenruhát kell váltani, és a cipőtakat is meg kell tisztítani kádban klórral.

Emellett Izrael helyreállítja a gázai csatornarendszert: megjavítják a szennyvízelvezető rendszert és a csatornavezetékeket, felújítják a megsérült víztisztító telepeket, valamint a harcok során károsodott elektromos vezetékeket is rendbe hozzák.

A gyermekbénulás vírusa váladékkal érintkezve terjed emberről emberre, és a fertőzött személy emésztőrendszerében szaporodik. A fertőzöttek nyolcvan-kilencven százaléka tünetmentes, tíz-húsz százalékban láz, fejfájás, hasi fájdalom, hányinger és hányás vagy torokfájás jelentkezik, de ritkán megjelenhetnek agyhártyagyulladás jelei, és az esetek kevesebb mint egy százalékban bénulás, melynek mértéke a sérelt idegesjelek számától függ, de akár halásos is lehet.

A járványos gyermekbénulás gyógyíthatatlan, de a globális oltókampanyok köszönhetően szinte az egész világban sikeres megállítani a poliovírus terjedését és eltüntetni a betegséget. 2022-ben minden 30 poliovírusos fertőzést jelentettek, a betegséget. 2022-ben minden 30 poliovírusos fertőzést jelentettek, a betegséget.

Kispesten játssza hazai meccseit az izraeli válogatott

Szeptemberi és októberi Nemzetek Ligája-mérkőzését a Bozsik Arénában játszsa az izraeli labdarúgó-válogatott.

A Nemzeti Sport Online cikke felidézi, hogy az országukban fennálló háborús helyzet miatt az izraelieknek továbbra is külföldön kell játszaniuk hazai mérkőzéseiket, és a legutóbbi három találkozójukat Magyarországon ren-

Izrael–Románia mérkőzés a felcsúti Pancho Arénában

dezték. Az Európa-bajnoki selejtezősorozatban novemberben Svájcot és Romániát a felcsúti Pancho Arénában, márciusban Izlandot a Szusza Ferenc Stadionban fogadták.

A Nemzetek Ligája A osztályának 2. csoportjában Izrael a 2021-ben Európa-bajnok olaszokat szeptember 9-én, a 2018-ban világ bajnok, 2022-ben vb-ezüstérmes franciakat október 10-én, a belgákat pedig november 17-én fogadja. Az európai szövetség honlapja szerint az első és a második meccsre Kispesten kerül sor, a harmadik helyszíne egyelőre nincs megjelölve.

A dzsúdósok és a szörfvitorlázók voltak a legsikeresebbek

Összesen hét éremet (1 arany, 5 ezüst, 1 bronz) nyertek az izraeli sportolók Párizsban. Ilyen sikerre még sosem volt példa az ötkarikás játékok történetében. A kék-fehérek eddig legjobb eredményüköt a Covid miatt 2021-re hasztott tokiói olimpián érték el négy éremmel (2 arany, 2 bronz). Párizs előtt pedig összesen szereztek 13 émet (3 arany, 1 ezüst, 9 bronz), összegzett a Kíbic.

Bár a 48 év után az olimpiára visszatérő labdarúgó-válogatott nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, a cselgáncsosok és a szörfvitorlások remek szereplése bőven kárpolt a izraelieket. A dzsúdósok közül Inbar Lanir és Raz Hersko ezüst-, Peter Palcsik bronzérmes lett, a vitorlás szörfösök

Az izraeli delegáció tagjai a párizsi olimpia záróeseményén

(IQFoil) pedig Tom Reuveni, illetve Saron Kantor révén egy arany- és egy ezüstéremmel járultak hozzá az ország sikeréhez.

Tokió olimpiai bajnoka, Artem Dolgopjat ezúttal a férfi szertorna talajdöntőjében az ezüstéremet hozta el, csakúgy, mint az Ofir Saham, Diana Szvercov, Adar Friedman, Romi Paricki, Sani Bakanov összeállítású csapat a női ritmikus gimnasztika összetett versenyen.

Párizsban olimpiai bajnok lett az Egyesült Államok színeiben versenyző, kötöttfogású birkózó Amit Elor, akinek izraeli szülei vannak. A 20 éves Elor az aranyérmét Izraelnek is ajánlotta, és az sem kizárató, hogy négy év múlva Los Angelesben már izraeliként küzd a győzelemért.

Izrael vallásügyi minisztere Miskolcon

Meglepetésszerű látogatást tett Michael Malkieli, Izrael Állam vallásügyi minisztere a Miskolci Zsidó Hitközségénél.

A magas rangú vendéget Deutsch Miklós, a hitközség elnöke fogadta. A vallásügyi miniszter kíséretével megtekintette a felújításra szoruló zsinagó-

Michael Malkieli és Deutsch Miklós

gátki fejezte őszinte reményét, hogy hamarosan teljesen újjáépül és nemcsak szakrális, hanem közösségi célokat is szolgálhat ez a templom mint a város kulturális örökségének egyik kincse.

Tetszett neki a jelentős állami támogatással rendbehozott mikve. Ez a fürdő a maga nemében az egyetlen ilyen vidéken, pompásan felújított, s a legszigorúbb vallási rituális törvényeknek is megfelelő.

Végül Michael Malkieli nagy érdeklődéssel járta végig a zsidó múzeumot, ahol a vendékgönyvbe írva kifejezte elismerését a látottakkal kapcsolatban.

Az elnök elmondta, hogy idáig a zsidó állam valamennyi nagykövete járt már itt, de ilyen színtű megtiszteltetésben még nem volt részünk. Kiemelendő, hogy a minisztertől személyes meghívást kapott Jeruzsálembe, és hamarosan el is a vendégszeretetével.

Szántó István

Hogy is történt?

80 Ezt az írást a 80. évforduló alkalmából, az emlékeim között kutatva által lítottam össze.

1944-ben minden nyolcéves voltam. Apám munkaszolgálatos volt (muszos). Anyámmal nagyanyám lakásában (Budapest, Kresz Géza u. 24. 5. emelet) laktunk. Velünk volt nagyapám, Bíró Samu is. Napfényes, szép őszí dél-után volt. Váratlanul hosszú csengetést hallottunk. Samu bácsi nyitott ajtót. Két géppisztyös, nyilas egyenruhás suhanc állt az ajtó előtt. Samu bácsit félrelökte, köszönés és bemutatkozás nélkül bejöttek a lakásba. A fegyverek egyike sem volt még húszéves. A család az ebédlőben egy nagy kerek asztalnál ült és beszélgetett.

Az egyik karszalagos nyilas érdeklődött, hogy hányan lakunk a lakásban. A másik pedig zsebre vágott egy herendi porcelánvázát.

Az ablakhoz mentem, és lenéztem az utcára. Sok-sok ember cipekedve haladt a Szígyet utca felől.

Az egyik nyilas utasította anyámát, hogy szedjen össze szükséges dolgokat és egy napi hidegélelmet. Ezután a nyilasok a többi lakást is ellenőrizték.

Az első emeleten lakott egy özvegy zsidó cipész. Bemutatta svéd menlevelet a kapuban álló katonának. A katona elolvasta a menlevelet, és visszaadta az öreg cipésznek. Azt mondta, hogy ez nagyon fontos irat, őrizze meg, de azért csak soroljon be a vonuló zsidók közé. Ezt követően mi is csatlakoztunk a zsidókhöz. mindenki vitte a holmiját, nők, férfiak, fiatalok, öregek, egészségesek, betegek. Anyám két bőrönököt cipelte. Nálam egy tömött kalapdoboz volt. A tömeg lassan haladt. Először Óbudára mentünk egy régi téglagyárba. Mi az udvaron, a szabad ég alatt találtunk helyet.

Késő este lehült a levegő, és elkezdett cseperegni az eső. Előkerültek a kabátok, takarók, pokrókok. Egy idegen ember egy pulóvert terített rám. A kimerültségtől elaludtam. Ekkor éreztem először, hogy a zsidók ha baj van, akkor összetartanak. Azóta bizonyossá vált, hogy Hitler, Sztójay, Szálasi, a Hamász hiába erőlködnek.

A zsidóságot (az Örökkévaló fogadott gyermeket) kiirtani nem lehet.

Másnap gyalog indultunk el Ausztriába. Az országúton lassan vánstorognak Győr felé. Előbb-utóbb mindenki könnyített a terhén. Anyám a két bőrönököt másnap hagya el.

Gyakran megphientünk.

Az idős nemzetőrknek nem hiányzott az orosz front, másrészt a deportálásuk sem tudtak sietni. Aki a pihenő után sem tudott csatlakozni a menethez, az az árokban találta magát egy golyóval a testében.

Egyik este takaródó után Anyám megkérdezte a kísérő katonát, hogy mennyire nézne félre egy kis időre. A válasz az volt, hogy minden pénz és ékszer kell. Anyám mindenét átadta, órát, gyűrűt, karkötőt, pénzt. Tőlem is megkérdezte, hogy mennyi zsebpénz van nálam. Odaadtam azt a néhány pengőt, ami nálam volt. Rendben, mondta a kísérő. Fussanak a kiserő felé. Mindketten futottunk, ahogy csak bírtunk. A nagy igyekezetben Anyám elvesztette a kalapdobozt.

Ekkor még Alsó-Szónyot egy erdősáv választotta el Szónyot. Az erdőből kijutva, megtaláltuk a vasúti állomást. Felszálltunk a Pest felé induló vonatra. Anyám bevallotta a kalauznak, hogy egy vasunk sincs, mert szökött zsidók vagyunk. A kalauz szalutált, és átment egy másik vagonba a jegyeket ellenőrizni.

Pesten egy barátunk fáspincéjében egy rakás szén mellett kipihentük a fáradalmainkat.

Pólya György

Az OR-ZSE rovata

A Mazsihisz pályázatának nyertesei 3.

Lipták Márk Róbert: A Knerek és könyvművészeti

Budapesten, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsešzet- és Társadalomtudományi Karán – a 2020/21-es tanévtől kezdődően hat féléves képzésben – 2023. július 7-én kiváló minősítéssel történelem alapszakos bölcseš szakképzettséget szereztem. A 2023/24-es tanévtől kezdve a Szegedi Tudományegyetem Bölcsešzet- és Társadalomtudományi Karán a történelem mesterképzés (MA/MSc) szak négy féléves képzésének vagyok a hallgatója.

Életünk folyamán nagy hatást gyakorolnak ránk – gondolkodásunkra, műveltségünkre, világképünkre, vizuális kultúránkra és ízlésünkre – az általunk forgatott és olvasott könyvek. A Békés vármegyei Kner Nyomda neve és minőségi nyomda-termékei, köztük elsősorban a könyvei, immáron 142 éve műltán közismertek nemcsak hazánkban, hanem Európa-szerte is. A gyomai Knerek életének egy szakaszára és nyomdájuk kiemelt voltára fókuszál a pályamunka. A holokauszt a tipográfia és a nyomdaipar területén is jóvátehettelen veszteségekhez vezetett. Ennek egyik megjelenítője a gyomai Kner-nyomda története és a Kner család sorsa. Közülük a soá áldozatával esett Kner Imre nyomással, a nemzetközileg elismert jeles tipográfus és könyvművész kiemelkedő személyiségeivel és munkásságának részletes bemutatásával foglalkozik a dolgozat, messzemenően szem előtt tartva Kner Imre hitvállását: „Azt akarjuk, hogy a múltban megszerez erők ne vesszenek el, hanem szárnyat adjanak a mának, és segítsek meghódítani a jövőt.”

Kner Imre 1890. február 3-án, Gyomán született Kner Izidor és Netter Kornélia első gyermeként. Nemzeti-szabadszellembű, asszimiláldott zsidó családban nőtt fel, alsóbb iskoláit Gyomán, a gimnázium első két osztályát Mezőtúron, a Református Főgimnáziumban végezte, majd Aradon tanították tovább. Édesapja szembetegsége miatt azonban tizenkét éves korában abba kellett hagynia az iskolát. Aradról hazatérte a nyomásszemesztést: a kéziszedést, nyomtatást és könyvkötést először édesapjának gyomai műhelyében tanulta, ahol egyik tanító mestere a nyomda faktora, Augenfeld M. Miksa volt. Miután kiderült a diagnózis téves volta, tizenégy évesen a lipcsei szakiskolába került, a Mäser-féle technikumba, ahol könyvművészettel és tipográfiai tanult. 1906-ban már az édesapja által 1900-ban indított, rendszertelenül, időszakosan megjelenő *Röpké Lapok* című meghívómintakönyvet, reklámkatalógust szerkesztette Gyomán.

Kner Izidor, a rendkívül kreatív és tudatos vállalatépítő, az Alapító mellett 1907-től került igazán kibére Imre fia, aki „tudományos alaposságával, a mérnöki precizitást igénylő széprészéket szívbéli lelkesedéssel” vette át. 1935-ben, édesapjuk halála után testvéreivel, Endrével együtt vezette tovább a nyomdát. Nyomdászszakmai körökben előadásokat tartott, magyar és külföldi szaklapokban publikált, utánpótlást nevelt és tanított.

Kner Imre számtalan írásával, levéllel, publikációjával, szakmai cikkkel és könyvével több területen találkozhatunk. A tipográfíáról és a könyvművészetről szóló összegyűjtött tanulmányai A könyv művészete címmel unokaöccsének, Haiman Györgynek a szerkesztésében a

Bibliotheca Corvina kiadásában 1957-ben jelentek meg. Kora művészei közül sokakkal tartott fenn baráti kapcsolatot. Ennek is köszönhetően tipográfiai művészeti kibontakoztatásában az első világháború után komoly segítőtársává vált Kozma Lajos építész, iparművész, grafikus, tipográfus és Király György műfordító, pedagógus, egyetemi tanár, irodalomtörténész. Kozma Lajos tervezőasztalán öltöttek új formát a zárdászek és iniciálék, éveken át közösen kísérleteztek a hazai barokk és a reformkori klasszicista ihletésű díszítőelemek újszerű alkalmazásával, aminek eredményeként Kner Imre a magyar könyvművészeti stílusirányzatot teremtett.

A zsidótörvények, majd a deportálások miatt a Kner testvérek által vezetett gyomai nyomda sorsa is megpecsételődött. Mivel Kner Imre 1918–1919 után a „megbízhatatnokat” nyilvántartó hatósági névsorban szerepelt, így már a német megszállás elején, 1944. április 4-én soron kívül internálták Gyomáról. A Gyoma, Nagykanizsa, Sárvár, Auschwitz útvonalon 1945. január 19-ig követhető nyomon Kner Imre elhurcolása. Vélelmezhetően a mauthauseni koncentrációs tabor felé tartó gyalogmenetben lemáradt, az űrök pedig kivégezték. De az 1944-ben Gyomán élő valamennyi Kner család sorsa. Közülük a soá áldozatával esett Kner Imre nyomással, a nemzetközileg elismert jeles tipográfus és könyvművész kiemelkedő személyiségeivel és munkásságának részletes bemutatásával foglalkozik a dolgozat, messzemenően szem előtt tartva Kner Imre hitvállását: „Azt akarjuk, hogy a múltban megszerez erők ne vesszenek el, hanem szárnyat adjanak a mának, és segítsek meghódítani a jövőt.”

Kner Imrének és családjának sok minden köszönhető, többek között a magyar könyvnyomtatás reneszánsza. Megrázóan fájdalmas és végzetes sors jutott osztályrészéül 20. századi történelünk sötét időszakának letragikusabb szakaszában. Gondolunk kegyelettel a Kner dinasziára, és adózzuk emléküknek Tóth Árpád Az árnyból szőrt lélek versének rövid részletével:

„Oh isten, isten, lelkek ősz takácsa,

Nézd drága kelméd, kincses szőttesed,

Bölcs, bús szemed imhol könnyezve lássa,

A sok finom fonál hogy szétesett, –”

Paraszt László: Mit mutat meg nekünk a Kozma utcai temető

Jelenleg a Pázmány Péter Katolikus Egyetem végzős, 47 éves hallgatója vagyok. Életem során először műszaki területen folytattam tanulmányaimat, majd figyelmem a közigazdaságtan felé fordult. Mindig is vonzott, hogy az általam elsajátított tudás valamiféle szimbiozisba kerüljön a mély hitemmel és megyőződésemmel, ezért pár ével ezelőtt megkezdtettem tanulmányaimat a Hittudományi Karon. Kutatásaim az erkölcesteológia területén a közjövá és a jóléti álamra irányulnak.

Korunk számára igen nagy kihívás, hogy az egyes emberek mit is kezdenek az elmúlással és a halál tényével. A mai modern liberális ember úgy él, mintha soha nem halna meg. A romantika carpe diem (rágadd meg a napot, élj a mának) gondolata úgy nyomja bályegét az emberek szívébe, mintha a boldogság keresése csak egy módon lenne megvalósítható, mégpedig a hedonista érzületi módon, és figyelmen kívül hagyja az arisztotelési boldogság fogalmát.

Az, hogy egy társadalom miként temetkezik, egyfajta lenyomata a kornak.

A Kozma utcai zsidó temető története összeforrott a 20. század

gyarországának történelmével, és így egy holisztaik kortörténeti képet is kirajzol magának a temetőnek a története.

A temető mesél, a temető az időlenség kapuja, a temetőben több élet van, mint a Bazilika előtt egy nyári estén.

A minket körülvevő világ és benne a tárgyak, épületek és művészeti alkotások lehetnek szépek és értékesek, de a legnagyobb érték maga az ember, így a temető is lehet szép, megnyugtató, de talán a legnagyobb értéke azok az elhunytak, akik a földi életükben olyan mintát adtak, ami hosszú időre hatást gyakorolt az utókor számára. A temető nagyságát az ott nyugvó emberek nagysága, emberi méltósága és személyisége adja, amely a földi élet befejezését követően továbbra is sugározza szellemiségeit.

Tudjuk, hogy az ember értékes! Tudjuk, mert hisszük, hogy az ember Isten képmására teremtett teremény!

A temető ma egyértelműen azonosítható a környezetben, mert a monumentális fehér ravatalozó már távolról is kitűnik a környező épületek és építmények közül.

A hivatalos megnyitásra 1893-ban került sor. Az elsők, akiket nagy számban ide temettek, azok voltak, akiket a Váci úti temetőből áthoztak 1905 és 1910 között. Az eredeti bejárat a jelenlegi hátsó traktusban volt, de annak nyomai mára teljesen eltűntek.

A hagyományos temetkezési mód szerint a sírhelyek tájolása keleti, és azokon díszítőelemet nem használtak, vagy csak nagyon egyszerű jelképeket alkalmaztak. Ez aztán az idő műlásával változott, és egyre több díszítőelem is megjelent a köveken.

A Kozma utcai izraelita temetőben központi helyet foglal el a Freund Vilmos tervezte ravatalozó, melyet 1891-ben kezdték el építeni. A díszítést Strobl Alajos szobrai adják.

A díszes síremlékeket gyakran neves építészek terveztek. A mauzóleumok sora a korábbi Salgótarjáni úti mauzóleumok folytatásának tekintetű, de azok eklektikus vonásait meghaladva, inkább már a szecesszió és az art deco jegyeit hordozzák.

A sírkertben található két védett mauzóleumon kívül is számtalan építészeti és művészeti értékes építményt találunk a temetőben.

A holokaust-emlékmű a temető legmeghatározóbb, legmonumentálisabb emlékműve. Méltó emléket állít a 20. század legszörnyűbb és megbotcsátthatatlannak tettének.

1949-ben állították fel a holokaust-áldozatainak L alakú emlékművét, melyet „Hajós Alfréd úszó olimpiai bajnok építész” tervezett.

Lajta Béla személye a Kozma utcai izraelita temető vizsgálata során megkerülhetetlen. Lajta művészete egyértelműen és határozottan azonosítható a síremlékek között. Az egyik meghatározó, ha nem a legmeghatározóbb arcultatát adja a temetőnek az általa tervezett síremlékek csoportja. Lajta tevékenysége nem csak a Kozma utcai temet

Kedves Hittestvérek!

Sokak számára hasznos lehet a Nagyfuváros utca 4. szám alatti zsinagógánk új szolgáltatása: az Emberbarát Témplomegylet szép, humanista hagyományaira viaszanyúlva

MICVE ALAPÚ INGYENES JOGSEGÉLYSZOLGÁLATOT

biztosítunk, amelyet minden hittestvérünk igénybe vehet, éspedig bármilyen és minden néven nevezendő

jogi ügyben

dr. Horváth Katalin nyugalmazott ügyvéd, bejegyzett jogtanácsos közreműködésével.

Dr. Horváth Katalin ezzel a munkával **micvét** kíván teljesíteni, így sem készpénzt, sem semmiféle egyéb juttatást nem igényel és nem fogad el sem az ügyfelektől, sem a kilétől vagy a zsinagógától.

Dr. Horváth Katalin néhány éve már bizonyította jogászi szakértelmet és az ingyenes, önzetlen segítségnyújtásra való hajlandóságát a Claims Conference juttatásainak (gettópénz) ügyintézésében.

Dr. Horváth Katalin ugyanolyan **szigorú titoktartást** vállalt az itteni ügyekben, mint az ügyvédi vagy orvosi titoktartás.

Tudnivalók: A jogsegélyszolgálatot a már fent említett dr. Horváth Katalin adja, a félfogadás helyét és idejét alkalmanként az alábbi elérhetőségek egyikén előzetesen egyeztetni kell:
vezetékes telefon: (061) 333 5900
mobil: (0630) 781 7475
e-mail-cím: docta@docta.hu

Várjuk hittestvéreink jelentkezését:

Streit Sándor
elnök

Dr. Horváth Katalin
jogtanácsos

A sátoraljaújhelyi megemlékezés programja

10.30: Holokausz - Gettó kiállítás megtekintése. Helyszín: Városi Múzeum

11.30: Megemlékezés az új zsidó temetőben

14.00: Megemlékezés a Zemplén térségből, a sátoraljaújhelyi gettóból elhurcoltakról. Helyszín: az egykori gettó központjában álló Zemplén Európa Ház udvara, a 100 évnél öregebb, élő emlékfánál.

15.00: Emlékséta az egykori gettőről a kisállomásig, a mai Szlovákia területén lévő holokausztemlékműhöz

16.00: Filmvetítés a holokausztról. Helyszín: Zemplén Európa Ház konferenciaterme

18.00: Emlékműsor. Ünnepi beszédek: dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke és Szamosvölgyi Péter, Sátoraljaújhely polgármestere. Gettómelődiák Klein Judit, Nagy Péter és Neumark Zoltán közreműködésével. Helyszín: az egykori Zempléni Vármegyeháza, ma Városháza dísztermében

NAPTÁR

Szept. 3-4., kedd-szerda	Áv 30. – elul 1.	Újhold
Szeptember 6., péntek	Elul 3.	Gyertyagyújtás: 6.56
Szeptember 7., szombat	Elul 4.	Szombat kimenetele: 7.59
Szeptember 13., péntek	Elul 10.	Gyertyagyújtás: 6.41
Szeptember 14., szombat	Elul 11.	Szombat kimenetele: 7.44

ÚJ ÉLET

Kiadó: Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége
(székhelye: 1075 Budapest, Síp utca 12.)

Kiadásért felelős személy: dr. Kunos Péter

Szerkesztési felelős személy:

Kardos Péter

1075 Budapest, Síp u. 12.
Te lefon/fax: +36-1-413-5537,
+36-1-322-2829

E-mail: ujlet@mazsihisz.hu

Főszerkesztő: Kardos Péter

Olvasószervező: Gábor Zsuzsa

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 9600 Ft

Külföldre 13.600 Ft/év

USA és Izrael: 15.000 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető

az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacskk.: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(1)-767-8262-es számon.

Szedés, tördeles:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

PrimeRate Kft.

ISSN 0133-1353

APRÓ-HIRDETÉS

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Színházak részére mindenmű régisége felvásárlása készpénzen. Disztárgyak, bútorok, festmények stb. Kisállás, szakbecslés díjatlan. 0630/419-2713. Diszkréttügyintézés, korrekt árajánlat. antiklakberendezés.hu

Életjáradék szerződést kötnék időszírral, hőlgygyel. Középkorú, megbízható, leinformálható. Hívjon bizalommal. 06-70-7777-005.

Egyéni és társas vállalkozások könnyebben boldogulhatnak, ha van megfelelő jövőképük. Ennek összehangolásában tudok segíteni rendkívüli vezetői tapasztalatokkal. Az első be-

Szeptember 8-án kezdődik a 26. Zsidó Kulturális Fesztivál, amelynek a szervezők ezúttal a „Több mint zene: a kultúrák találkozása” mottót adták. Ez pontosan kifejezi a fesztivál lényegét, hiszen a rendezvénysorozat sikérénak alapja a zsidó kultúra sokszínűségenek bemutatása az európai és azon belül a közép-kelet-európai kultúrák ötvözésével – mondta Borgula András, a Gólem Színház alapító vezetője, a 26. Zsidó Kulturális Fesztivál sajtótájékoztatójának moderátora. Felsorolta, hogy a produkcióknak olyan szakrális helyszínek adnak otthonat, mint a Dohány utcai zsinagóga, a Rumbach, a Hegedűs Gyula utcai, a Frankel Leó úti zsinagóga, a világi helyszínek közül pedig a JDC Bálint Ház, valamint a Gólem Színház, amely (mint megtudhattuk a szíporkázó formában lévő Borgulától) Magyarország egyetlen, így tehát az ország legjobb zsidó színháza.

Kitért arra is, hogy az előadások kilencven százaléka egyedi, azaz erre az alkalomra összejállított produkció, továbbá két előadásra (a Tompos Kátya-emlékestre és Bőszé Ádám műsorára) már elfogytak a jegyek, viszont olyan nagy az érdeklődés irántuk, hogy ezt a két produkciót kétszer láthatja-hallhatja a közönség. Ami pedig a szervezést illeti: Borgula azzal dicsérte meg Deák Andreát, a fesztivál főszervezőjét, hogy a rendezvény „édesanyjának” nevezte.

A sajtótájékoztató fényét a Rumbach-zsinagóga gyönyörű belső terén kívül – amelyről Kiss Henriett, az intézmény vezetője szóló néhány mondatot – emelte a Kuna testvér, Szives Márton és Nógrádi Gergely főkántor zenei produkciója is. Ennek kiemelkedő mozzanata volt a napjainkban a szoktnál is aktuálisabb Ám Jiszráel chaj című szerzemény előadása.

Mester Tamás, a BZSH elnöke, a Mazsihisz alelnöke így fogalmazott: nehéz zsinagógai esztendőt fogunk magunk mögött hagyni, hiszen idén emlékezünk a holokauszt begyőgyíthatlan sebérre, és lassan egy éve történt az október hetedik terrormadás.

De nem élhetünk gyászban – tette hozzá Mester, majd Hankiss Elemér szociológust idézte azt mondta: a kultúra nem luxus, hanem élet-halál kérdése. Az emberiség elveszett

szélegzetes ingyenes. www.hotan.hu, honig@t-online.hu

Idős ember gondozását vállalom. 06-20-501-2305.

Eladó Mátraalmáson 2455 m²-es telek 50 m²-es, téliesített faházzal. Steimanné Cser Zs. +36-30-259-4497.

Szociális alapítvány keres megbízható munkatársakat havonta összesen párt igénylő feladatokhoz, díjazás nélkül. 06-1-321-3497, esti órákban.

Hírek, események röviden

Szarvason a neológ temetőben szeptember 4-én 15.00-kor megemlékezés és emléktábla-avatás lesz.

Tapolcán szeptember 15-én mártír megemlékezést tartanak. A program: 10.30-kor a Csányi László utcában, a volt gettó falánál koszorúzás, 11.20-kor megemlékezés a temetőben, 12.20-kor Siklósi Judit gobelenkiállításának megtekintése az ózsinagózában.

„Nézzétek és lássátok”

Sajtótájékoztató a Fesztiválról

volna, ha nem képes szimbólumok bonyolult rendszereivel körbevenni és megvédeni önmagát.

Dr. Kunos Péter, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója kifejtette: a 26 fesztiválból legalább 8-nak a bemutatásán részt vett, így van rálátása arra, hogy két és fél héttel a rendezvénysorozat előtt soha nem álltunk még ilyen jól a jegyeladással, s ilyen csodálatos programmal még nem rukkoltunk elő.

Erősödik, izmosodik, egyre népszerűbb a fesztivál – mondta az igazgató, aki megköszönte a művészeknek, hogy vállalták a felépést, és megköszönte az anyagi támogatók segítségét is. Mint megtudhattuk tőle: idén jelentősebb összeget a Mazsök és Erzsébetváros önkormányzata adott a programsorozatra.

Szólt a megelétekhez dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke is, aki felidézte, hogy már a világháború előtt is nagyon sokat adott a magyar zsidóság a magyar kultúrának. Majd föltette a kérdést: mi az igazán fontos a zsidósának?

Az imáink, a család és a kultúránk – adta meg a választ. – Ez a három őrzött meg bennünket a múltban jóban-rosszban, és ezek fognak megörizni bennünket magyar zsidóként a jövőben is. Éppen ezért számmára a Mazsihisz elnökeként az egész év egyik legfontosabb programsorozata a fesztivál, amely egyrészt kitűnő alkalom a művészek magas színvonalú produkcióinak bemutatására, ugyanakkor fontos az is, hogy általa demonstrálható kultúránk egyik alapvető jellemzője: a nyitottság és befogadókészség.

A Mazsihisz elnöke hozzáfűzte: ennek a nyitottságnak az eredménye az a hatalmas és gazdag kulturális kincs, amit a magyar zsidóság az évszázadok során felhalmozott, és ami tükrözi a többi évezredes zsidó műveltség és a többi kultúra kölcsönhatásait.

A köszöntő szavak után a sajtótájékoztatón megjelent művészek, alkotók ismerték pár mondatban, hogy milyen produkciónak készülnek a szeptember 8-án kezdődő 26. Zsidó Kulturális Fesztivára.

Programjánlat

Szeptember

Generációk Klubja
(1067 Bp., Hunyadi tér 3., félemelet)

A programok 15 órakor kezdődnek.

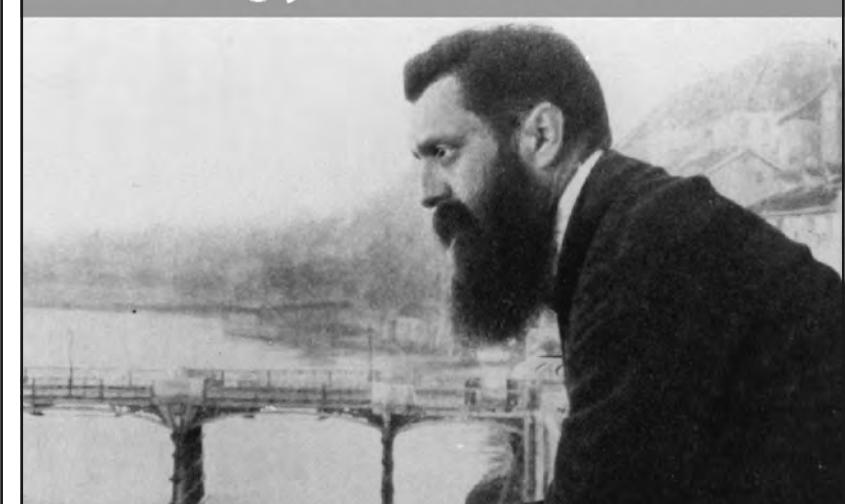
Szeptember 9. (hétfő): Deák Gábor beszélgetése Dettre Gáborral.

Szeptember 16. (hétfő): A zongoránál a retrózene legjobbika, Fűzy Gábor.

Szeptember 23. (hétfő): Kaczvinszky Barbarát üdvözölhetjük.

Szeptember 30. (hétfő): Villányi András két, kántorokról készített filmet mutat be: Doff Imre (Frankel) és Fekete László (Dohány).

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

az Ön Öröksége
is h

ולמלשינים אל תה תקוה Semmisítsd meg a rágalmazók reményét

A Mazsihisz rendőrségi bejelentést tett egy antiszemita graffiti miatt

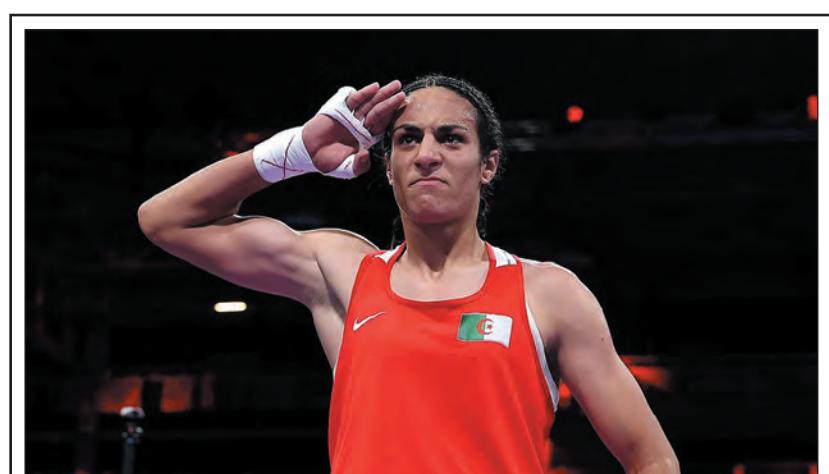
A budapesti Filatorigát HÉV-megállónál felfestett, nagyméretű antiszemita graffiti miatt érkezett bejelentés a Mazsihiszhez. A Szövetség a III. kerületi rendőrkapitányságon jelentette az incident további intézkedés céljából.

Az antiszemita felirat a Sziget Fesztivál helyszínének közelében van, ahol minden évben több százezer külföldi és magyar fiatal érkezik.

Magyarországon a kormány által meghirdetett zéró tolerancia van érvényben az antiszemizmussal szemben. Az ilyen és ehhez hasonló megnyilvánulások hazánkban nem megengedhetők.

A Mazsihisz tőle telthően minden megtesz azért, hogy Európa harmadik legnagyobb létszámú zsidó közössége biztonságban legyen Magyarországon és szabadon, atrocitásoktól mentesen élhesse meg identitását.

Az algériai olimpiai bizottság vezetője szerint a vitatott nemű sportolójuk körül kialakult vita oka egy cionista összeesküvés

Gábor György: Amit a magát evangélikus lelkésznek tekintő ember mondott, az a legsötétebb, legaljasabb és a leggyilkossabb antijudaista, antiszemita állítás.

Ne tiporják lábbal mártírjaink emlékét!

Reméljük, hogy az egyházi vezetés a legszigorúbb erélyvel fog gátat szabni az olyan gondolatmenetek hirdetésének, amelyek sértik a zsidó nép méltóságát – fogalmaz dr. Grósz Andor, a Mazsihisz elnöke az érdi evangélikus lelkész, Labossa Péter Mihály antiszemita prédikációjára reagálva. Az evangélius lelkész a templomban arról beszélt, hogy szerinte Isten azért engedte, hogy megtörténjen a holokaust, mert a zsidóság elutasította és elárulta Jézust.

Az elmúlt hónapokban szerte a világban ijesztő gyorsasággal nőtt az antiszemizmus, ezért egyetlen zsidó embert sem érhet váratlanul, ha már a magyar nyilvánosságban is súlyosan sértő beszédet hall a zsidó vallási hagyományra és a zsidó népre vonatkozóan. Különösen fájdalmas azonban, ha egy, a zsidósággal kifejezetten jó kapcsolatot ápoló egyház felkent papja a szószékről terjeszti azt az évezredek óta ismert vádat, hogy a zsidóság saját maga felelős az őt ért történelmi csapásokért, beleértve a náci zsidók bűneit is. Elkeserítőnek találjuk, hogy ezek a holokaust áldozatainak az emlékét meggyalázó, éppen a soá 80. évfordulójának évében hirdetett toxikus szavak egy magyar

keresztén templomban, magyar keresztyének előtt, még hozzá egy olyan kereszten magyar ember szájából hangzott el, aki – esküje szerint – az életét az igazságnak és Isten szolgálatának szentelte.

Jeruzsálem ókori pusztulásának és a 20. századi zsidók elleni népirtásnak teológiai „érvekkel” való igazolása nem más, mint az ó- és középkori legsötétebb zsidógyűlölet felélesztése és terjesztése.

Nemcsak az egész zsidóság számára sértő a holokaust áldozatai emlékének meggyalázása, hanem igazán méltatlan Sztehlo Gábor egyházához, amely német földön nyíltan, bátran nézett szembe mind az alapításakori teológiai zsidóellenességgel, minden a náci-kal való történelmi együttműködésük tanulságaival, és valódi bűnbánatot tanúsított.

Ismerve a Magyarországi Evangélius Egyház őszinte elkötelezettségét az antiszemizmus minden formájával szemben, nagyon reméljük, hogy az egyházi vezetés a legszigorúbb erélyvel fog gátat szabni az olyan gondolatmenetek hirdetésének, amelyek sértik a zsidó nép méltóságát és mérget csepegtetnek a hívő emberek lelkébe.

Prof. Dr. Grósz Andor

Az érdi lelkész szavaira nincs mentség!

– Az érdi evangélius lelkész prédikációja velejéig antiszemita, és az általa vállott nézeteknek sem a szószéken, sem a közbeszédben nincs helyük – írta közleményében dr. Schiffer János, a Náci-ziszmus Üldözötteinek Országos Egyesülete (NÜB) elnöke.

Vegyészta antiszemitizmus, hogy az érdi evangélius lelkész összemosta Jézus Krisztus kereszthalálát a több mint 6 millió, köztük csaknem 600 ezer magyar áldozatot követelő holokausttal.

Ennek a fajta, a legsötétebb középkort idéző gondolkodásnak 2024-ben nemhogy templomban, de otthon, a négy fal között sincs helye.

Az érdi lelkész szavaira nincs mentség, főleg most, a holokaust 80. évfordulójának évében, ebben a feszült közeli-keleti helyzetben. Csak bízni tudunk abban, hogy az evangélius egyház vezetése elhatárolódik a lelkész szavaitól és megköveti a magyar zsidóságát.

Dr. Schiffer János

a NÜB elnöke

Terroristának nevezte a budapesti Ashis' kóser étterem vendégét egy járókelő

A Izrael és a Hamás között zajló háború kitörése óta többször is antiszemita incidens színhelye volt a Dob utcában található Ashis' kóser étterem. A közelműltben egy újabb felháborító esetről számolt be egy szemtanú a Tett és Védelem Alapítványnak.

Július 31-én kora este a bejelentő egy asztaltársaság tagjaként arra lett figyelmes, hogy valaki köpköd az étterem bejáratánál. Kiment a helyiséget elő, és a telefonjával filmezni kezdte az illétőt, akitől megkérdezte, hogy mit csinál. A férfi erre közelíténi kezdtet feléje, majd fenyegető, támádó mozdulatot tett.

A bejelentő erre menekülni kezdett, mire a férfi az kiabálta neki, hogy „terrorista vagy”. A videót készítő szemtanú jelezte neki, hogy elküldi a felvételt a rendőrségnak és a médiának. A férfi erre tovább szitkozódott, majd elhagyta a helyszínt.

A tanúvallomások és a videofelvétel alapján a Tett és Védelem Alapítvány feljelentést tett a rendőrségen.

Dr. Schiffer János

a NÜB elnöke

határolódom. A holokaust relativizálásának minden formáját elutasítom. **Ha bárkit megbántottam, így zsidó testvéreimtől és minden jóérzésű emberből bocsánatot kérlek** – olvasható az érdi lelkész közleményében.

Felrobbantak a közösségi oldalak az érdi evangélius lelkész szavaitól. Ahogy arról az ÉrdMost is beszámolt, Labossa Péter Mihály vasárnapi prédikációjának egy részét úgy lehetett értelmezni, hogy a zsidóság, mivel elutasította Jézust, tulajdonképpen magának köszönheti a holokaustot, amelyet így Isten megengedett.

A prédikációról készült videót az evangélius lelkész hamar eltávolította a saját oldaláról, azonban az erre vonatkozó részlet egy másik oldalon továbbra is elérhető maradt.

A hír megjelenése után egy nappal Labossa Péter Mihály is megszólalt az országos felháborodást kiváltó ügyben, és bocsánatot kért, mert a vasárnapi prédikációját úgy lehetett érteni, mintha a holokaust a Jézus korabeli zsidó vezetők megnyilatkozása miatt Isten büntetése lett volna – írja a Telex.

Az Evangélius Egyház honlapján megjelent közleményében a lelkész azt írta, kiragadtak részleteket az igeihirdetésből.

„Az érdi templomban 2024. augusztus 4-én elmondott prédikációból sajátos módon kiemeltek részleteket, amelyeket úgy lehetett értelmezni, mintha a holokaust a Jézus korabeli zsidó vezetők megnyilatkozása miatt Isten büntetése lett volna. Ettől az értelmezéstől el-

„Magam is prédikáltam erről vasárnap, Jeruzsálem pusztulásának emléknapi. Prédikációmban szinte végig ezzel a kérdéssel foglalkoztam, éppen attól a személetről óvva, amely a beszámolók szerint az érdi prédikációban visszaközönt” – írta Fabiny Tamás.

Fabiny Tamás, a Magyar Evangélius Egyház elnöke bekérette a teljes hanganyagot, hogy megvizsgálja az elhangzottakat. Emellett reagált is az elhangzottakra, jelezve, erre a kérésre nagyon érzékeny.

„Magam is prédikáltam erről vasárnap, Jeruzsálem pusztulásának emléknapi. Prédikációmban szinte végig ezzel a kérdéssel foglalkoztam, éppen attól a személetről óvva, amely a beszámolók szerint az érdi prédikációban visszaközönt” – írta Fabiny Tamás.

Súlyosan bántalmaztak egy izraeli nőt az Ozora Fesztivál biztonsági őrei

Szórakozni érkezett, súlyos testi sérülésekkel távozott Magyarországról az a tel-avivi nő, akit az Ozora Fesztivál biztonsági őrei megverték, amiért a rendezvényen megismert szintén izraeli társával zenét hallgattak telefonon. A súlyos antiszemita bűncselekmény során a „fuck Israel” (b.a. meg Izrael) szitkozódás is elhangzott.

A 37 éves nőre a fesztivál utolsó napján támadtak rá a biztonságiak, akik elvettek a telefonját, valamint az incident során eltűnt az útlevele is. A történetről elsőként a Tett és Védelem Alapítvány (TEV) értesült. Alapítványunk kipviselője kísérte el a sokos állapotban lévő áldozatot az orvoshoz, majd a rendőrségre, ahol feljelentést tett az őt ért fizikai bántalmazás kapcsán.

A Tett és Védelem Alapítvány megkereste a fesztivál szervezőjét, valamint a biztonsági feladatokkal megbízott szerződött partnert a telefonok visszaszolgáltatásának, valamint az eset kivizsgálásának kérésével, de erre egyik fél sem érkezett válasz.

A TEV működése során eddig nem találkozott ilyen súlyos, zsidó személyt érintő fizikai bántalmazzal. A III. kerületi rendőrkapitányság a megfelelő súlyval és hatékonysággal kezelte az ügyet, a tanúvallomás felvételle és az orvosi látlelet birtokában súlyos testi sértés bűntettének gyanújával ismeretlen tettek ellen megindította az eljárást.

Híaba tiltotta meg a kormány a palesztinbarát tüntetések szervezését Magyarországon, mégis tartottak egyet a Szabadság téren